

Necròpolis del Collet del Cargol

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Casa al costat de Granges Agustí, nucli de Sant Mateu de Bages. Demarcació de Sant Mateu de Bages
Emplaçament	Del nucli de St Mateu, camí que surt de l'església parroquial en direcció E i després S-E uns 500 m
Alçada:	565
Coordenades:	
Latitud:	41.79421
Longitud:	1.73896
UTM Est (X):	395227
UTM Nord (Y):	4627696

Classificació

Número de fitxa	08229 - 561
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Visigot Medieval
Segle	VII-X
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Jaciment pràcticament destruït
Protecció	Inexistent
Número inventari	Si: CC.AA. 5226
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	002115400CG92H0001JU

Fitxes associades:

[Església parroquial de Sant Mateu de Bages](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Necròpolis visigòtica actualment desapareguda per la construcció d'una casa. Estava formada per quatre cistes. D'aquestes, se'n conserven dues que van ser traslladades a l'església parroquial de Sant Mateu de Bages, on es poden veure al jardí adjacent. La necròpolis es situava en un promontori de formació tabular, al costat de l'esmentada casa, que es troba al costat de les Granges Agustí i uns 300 m a l'est de l'Església parroquial de Sant Mateu de Bages. A partir d'aquí el relleu baixa en pendent fort fins la riera de les Planes. Tres de les sepultures eren de grans dimensions i de bona factura, fetes amb lloses encabides en fosses excavades a la roca. Aquest tipus de cistes, caracteritzades per la utilització de lloses gruixudes (a partir de 10 cm) són datables entorn del segle VII. Les seves dimensions són superiors a les tombes trapezoïdals típiques del període posterior (segles IX i X). Més enllà d'aquests factors tipològics, la cronologia visigòtica es fonamenta en la troballa d'una sivella a la tomba 2. Les excavacions van posar al descobert una quarta tomba sense la protecció de lloses als costats, excavada a la roca i amb una orientació diferent: est-oest (amb la capçalera a l'oest). Aquesta, d'una tipologia més pròpia d'una època més tardana, a partir del segle IX, indica que el lloc va tenir una certa pervivència com a cementiri i que s'abandonaria en el moment en què es va construir l'església parroquial, documentada a partir del segle X. En l'estudi antropològic s'ha detectat una població de nou individus: tres homes, quatre dones i dos de difícil determinació.

Història

L'estudiós Josep Bastardas identifica aquest indret amb el topònim Coma de Puig, que apareix en la documentació medieval i que, segons ell, seria un punt de reunió o trobada dels habitants de la zona, especialment militars, per fer pactes i acords; precisament en un lloc sagrat on veneraven els seus avantpassats. Segons aquest estudiós, en el món cultural dels francs el topònim Puig (podio) té aquesta connotació. Així, en un document de l'any 1210 (que es troba en el llibre d'Urbici de l'arxiu Bastardas) i que es refereix a una venda es diu que "festes estas cosas en lo comptat de Manresa, en lo castell de St Matheu y en lo lloch anomenat la Coma de Puig", bo i equiparant en importància les referències al comtat, al castell i al lloc Coma de Puig. Aquesta necròpolis és el punt més antic del nucli de Sant Mateu de Bages, i era un lloc d'enterrament sense presència de cap església. Després s'hi construí, molt a prop, el castell de Sant Mateu i en un punt també proper l'església parroquial. Un esquema similar es troba a Sant Esteve de Camps (Fonollosa), on trobem unes tombes excavades a la roca en un lloc significatiu, dalt d'un puig, on més tard s'hi construí una església i una torre militar. O també al castell de Talamanca, construït al costat d'una necròpolis. Altres exemples propers en què els topònims Puig mantenen una rellevància fins als segles XIII i XIV són el mas el Puig (al costat del castell de Mejà), el Puig de Sant Pere (a Súria) o el Puig (a Rajadell). Segons aquesta hipòtesi, el Collet del Cargol és una necròpolis originària d'època visigòtica que s'hauria convertit en un lloc significatiu i de referència de la zona de Sant Mateu. Al seu entorn s'hi bastiren els principals edificis (castell i església) i hauria perviscut almenys fins al segle XIII com a punt de trobada on es prenen els acords importants i s'hi feien pactes.

L'any 1992, durant les obres de construcció d'una casa es localitzaren accidentalment tres de les sepultures. Immediatament s'hi realitzà una intervenció arqueològica d'urgència, dirigida per Eduard Sánchez, de l'empresa Arqueociència. L'any següent es portà a terme una nova campanya, dirigida per David Olivares, en la qual es van desmuntar i traslladar dues les tombes (la 2 i la 3) al costat de l'església parroquial de Sant Mateu de Bages; concretament uns 25 m al sud de la façana de migdia.

Bibliografia

OLIVARES, D. (1998): Memòria del trasllat de dues tombes del Collet del Cargol (Sant Mateu de Bages, Bages). Treball inèdit a l'Arxiu Servei d'Arqueologia de la Generalitat, núm. reg. 2129.

DAURA, A.; GALOBART, J.; PIÑERO, J (1995). L'arqueologia al Bages. Manresa, Centre d'Estudis del Bages (Monogràfics; 15), p. 193-194, 272-273.

SÁNCHEZ, Eduard.; OLIVARES, David (2000). "La intervenció arqueològica al Collet del Cargol. Estudi d'una necròpolis d'època visigòtica al Bages.". 1r Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna de Catalunya, 13, 14 i 15 de novembre de 1998 (Actes). Barcelona: Associació Catalana per a la Recerca en Arqueologia Medieval (ACRAM), p. 426-431.

